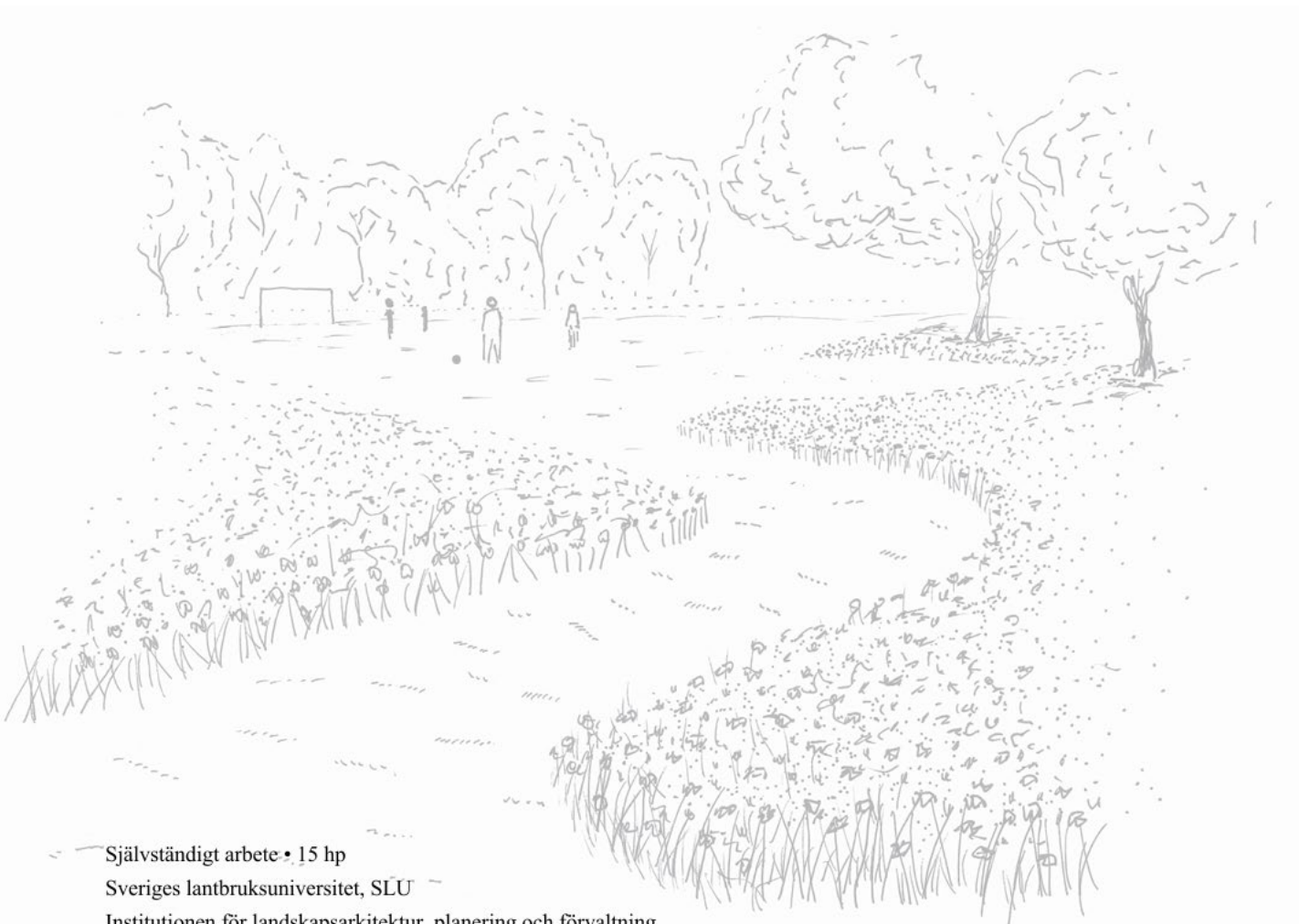

Bortom gräsmattan

En granskning av gestaltungsstrategier för alternativ till gräsmatta

Linnea Norrman

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Landskapsarkitektprogrammet

Alnarp 2026

Bortom gräsmattan. En granskning av gestaltungsstrategier för alternativ till gräsmatta
Beyond the Lawn. A review of design strategies for alternatives to grass lawns

Linnea Norrman

Handledare:	Mona Wembling, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Examinator:	Stefan Sundblad, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX0845
Program/utbildning:	Landskapsarkitektprogrammet
Kursansvarig inst.:	Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort:	Alnarp
Utgivningsår:	2026
Omslagsbild:	Illustration av författaren [2026]
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd. Illustrationer är författarens egna om inget annat anges.
Nyckelord:	gräsmattor, urbana parker, alternativ vegetation, social acceptans, biologisk mångfald, designstrategier

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap
Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Sammanfattning

En stor del av urbana parkmiljöer utgörs av kortklippta gräsmattor. Dessa ytor fyller viktiga sociala och rekreativa funktioner, men bidrar i begränsad utsträckning till biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster. I takt med ökade krav på ekologiskt hållbar stadsutveckling har därför intresset ökat för att utveckla alternativa vegetationstyper som kan stärka parkernas ekologiska värden. Samtidigt behöver sådana förändringar ta hänsyn till parkernas funktioner och allmänhetens acceptans.

Denna studie undersöker hur gräsmattor i urbana parkmiljöer kan omgestaltas för att öka ekologisk hållbarhet utan att förlora parkernas sociala och rekreativa funktioner. Arbetet har genomförts som en litteraturstudie där tidigare forskning kring olika typer av markvegetation i urbana parker har analyserats. De vegetationstyper som behandlas är slåtteräng, ettåriga blomsterplanteringar, förvildad gräsmatta och örtmatta. I litteraturen identifieras både ekologiska möjligheter och begränsningar med dessa vegetationstyper, liksom målkonflikter mellan ekologiska ambitioner och parkers sociala funktioner. Studien belyser även olika designstrategier, såsom funktionell zonerings, tecken på omsorg, klippfrekvens och pedagogik, som kan bidra till att öka acceptans och samtidigt stärka vegetationens ekologiska potential.

Resultaten visar att inget enskilt alternativ fullt ut kan ersätta gräsmattans funktion i urbana parker. I stället framstår alternativa vegetationstyper främst som kompletterande element som kan integreras i parkmiljöer beroende på platsens skala, funktion och användningsgrad. Studien visar att framgångsrik omgestaltning kräver en kombination av flera strategier, där funktionell zonerings, successiv implementering, genomtänkt etablering och skötsel samt tydliga visuella signaler för aktiv förvaltning spelar en central roll. Även pedagogik, kommunikation och skyltning kan bidra till att öka förståelsen för mer naturliga vegetationstyper och därmed stärka deras sociala legitimitet.

Sammantaget pekar studien på att omgestaltning av gräsmattor i urbana parker bör förstås som en balans mellan ekologiska och sociala värden. Genom platsanpassad planering och medvetna designval finns potential att integrera mer biologiskt rika vegetationstyper i parkmiljöer utan att förlora viktiga rekreativa funktioner.

Nyckelord: gräsmattor, urbana parker, alternativ vegetation, social acceptans, biologisk mångfald, designstrategier

Abstract

A large proportion of urban park environments consists of short-cut lawns. While these areas serve important social and recreational functions, they contribute to a limited extent to biodiversity and other ecosystem services. As demands for ecologically sustainable urban development increase, interest has grown in developing alternative vegetation types that can enhance the ecological value of urban parks. At the same time, such changes must consider the functional role of parks and public acceptance.

This study examines how lawns in urban park environments can be redesigned to increase ecological sustainability without compromising their social and recreational functions. This study was conducted as a literature review in which previous research on different types of ground vegetation in urban parks was analyzed. The vegetation types addressed include urban meadows, annual flower plantings, naturalized lawns and tapestry lawns. The literature identifies both ecological opportunities and limitations associated with these vegetation types, as well as potential conflicts between ecological ambitions and the social functions of parks. The study also highlights various design strategies, such as functional zoning, cues to care, mowing frequency and educational measures, that can increase public acceptance while strengthening the ecological potential.

The results indicate that no single alternative can fully replace the functions of lawns in urban parks. Instead, alternative vegetation primarily appears as complementary elements that can be integrated into park environments depending on the scale, function, and level of use of a site. This study shows that successful redesign requires a combination of strategies, where functional zoning, gradual implementation, well-considered establishment and maintenance practices and clear visual signals of active management play a central role. Educational initiatives, communication, and signage can also contribute to increasing understanding of more naturalistic vegetation types and thereby strengthen their social legitimacy.

Overall, this study suggests that the redesign of lawns in urban parks should be understood as a balance between ecological and social values. Through site-adapted planning and conscious design choices, there is potential to integrate more biologically rich vegetation types into park environments without losing important recreational functions.

Keywords: lawns, urban parks, alternative vegetation, social acceptance, biodiversity, design strategies.

Innehållsförteckning

Förord	6
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Begreppsförklaring	8
1.3 Syfte och mål	10
1.4 Frågeställning	10
1.5 Material och metod	10
1.6 Avgränsning	12
2. Alternativ till gräsmatta	13
2.1 Slätteräng	13
2.2 Ettårig blomsterplantering	15
2.3 Förvildad gräsmatta	16
2.4 Örtmatta	17
3. Allmänhetens preferenser	20
4. Designstrategier	22
4.1 Funktionell zonerings	22
4.2 Skötselstrategier	22
4.2.1 Tecken på omsorg	22
4.2.2 Klippfrekvens	23
4.3 Vegetationsdynamik	24
4.3.1 Färgens betydelse	24
4.3.2 Fröblandning	25
4.4 Kommunikation och pedagogik	26
5. Diskussion	28
5.1 Hur kan gräsmattor omgestaltas?	28
5.2 Lämplighet utifrån urban kontext	31
5.3 Forskningsluckor och framtida forskningsbehov	32
5.4 Slutsats	33
Referenser	35
Figurförteckning	38

Förord

För mig har gräsmattan alltid varit något positivt. Den har varit en plats för lek, vila, rörelse och gemenskap. Öppen, tillgänglig och trygg. Något enkelt, men vackert. Som liten var den gemensamma parken i byn min självklara plats för både vardag och fantasi. Parken – och många av de grönmiljöer jag vistats i sedan jag var liten – har nästan alltid bestått av just gräsmatta.

Även om jag har en positiv syn på gräsmattor, har utbildningen till landskapsarkitekt gett mig nya perspektiv. I en tid där frågor om biologisk mångfald, klimat och hållbarhet blir alltmer centrala har min bild av gräsmattan som norm i parkmiljöer börjat nyanseras. Det här arbetet har vuxit fram ur en vilja att vidga mina vyer – att utforska hur andra typer av gröna strukturer kan bidra med fler värden i parkmiljöer.

Jag vill rikta ett stort och varmt tack till min handledare Mona Wembling, som med engagemang, inspiration och kloka tankar har hjälpt mig framåt i arbetet. Ett lika stort tack till min motläsare Milton, vars insikter och reflektioner har bidragit till att göra både texten och mitt tänkande mer nyanserat.

Deras stöd, perspektiv och generositet i återkoppling har varit ovärderliga – och detta arbete hade inte varit detsamma utan dem. Tack!

Alnarp 2026

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Gräsmattan har länge varit en dominerande komponent i urbana parkmiljöer, både som estetiskt inslag och som social yta för rekreation (Ignatieva et al. 2017). Konventionella gräsytor är, trots sin popularitet, förknippade med betydande ekologiska och resursmässiga utmaningar, såsom hög vattenförbrukning, intensiv skötsel och låg biologisk mångfald (Viola et al. 2025). Mot bakgrund av ökade hållbarhetskrav framträder ett tydligt behov av att omgestalta urbana gräsytor genom alternativa växtval och designstrategier med högre ekologisk funktion.

Gräsmattan har historiskt utvecklats från att vara ett privilegium för adel under renässansen och barocken till att bli ett centralt inslag i offentliga parker, tillgängligt för alla samhällsklasser under industrialiseringen (Viola et al. 2025). Trots förändrad användning och symbolvärde har de estetiska och funktionella förväntningarna på gräsmattan förblivit starka: den ska vara lättillgänglig, trygg och ge utrymme för lek, vila och umgänge (Han et al. 2013). Normer om jämnhet och kortklippt yta formar dess utseende och bidrar till att den uppfattas som acceptabel och attraktiv av allmänheten (Ignatieva et al. 2017). Gräsmattan värderas för sitt ordnade och "städade" utseende och är enligt Barnes (2022) den form av natur som invånare i staden använder mest.

Samtidigt visar forskning att denna idealbild möjligen inte alltid överensstämmer med människors önskemål, då många efterfrågar mer varierade miljöer som erbjuder färg, doft och rikare sinnesupplevelser (Hofmann et al. 2012). Dock finns det ett visst motstånd mot det "vilda" utseendet som kan tillkomma med alternativa markvegetationer, eftersom högt växande gräs kan uppfattas som stökigt och ovårdat, vilket kan begränsa den allmänna acceptansen (Norton et al. 2019).

Detta uppmärksammar frågor om hur alternativa växtytor kan gestaltas på ett sätt som både uppfyller ekologiska mål och samtidigt upplevs som attraktiva och användbara i urbana parkmiljöer. Genom att undersöka hur alternativa växtytor kan gestaltas öppnas möjligheter att skapa urbana parkmiljöer som är både ekologiskt hållbara samt biologiskt och socialt värdefulla, där grönytorna fungerar som levande och meningsfulla delar av staden.

1.2 Begreppsförklaring

Ekologisk hållbarhet innebär förmågan att långsiktigt upprätthålla liv och naturresurser på jorden (Northrop & Connor 2013). Det innebär att mänsklig resursanvändning och produktion inte får överskrida naturens bärformåga, så att ekosystemen fortsatt kan återbilda resurser och upprätthålla viktiga processer. Enligt Northrop och Connor (2013) bygger ekologisk hållbarhet på samspelet mellan flera komplexa system där mänskligt beteende spelar en viktig roll. Författarna menar att målet är att använda jordens resurser på ett sätt som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina egna behov.

Social hållbarhet avser att långsiktigt bibehålla och utveckla människors välbefinnande i samhället, både för nuvarande och framtida generationer (Atalay & Gülersoy 2023). Begreppet handlar om att skapa samhällen där grundläggande sociala behov tillgodoses och där det finns ett fungerande samspel mellan människor, det byggda rummet och samhällets strukturer. Centrala aspekter är jämlik tillgång till resurser och samhällstjänster, social sammanhållning, god livskvalitet samt möjligheter för människor att delta i beslutsprocesser och samhällsutveckling (ibid).

Biologisk mångfald avser variationen av allt liv på jorden (Naturvårdsverket, u.å.). Den omfattar tre nivåer: variationen av ekosystem och naturtyper (till exempel skogar, ängar och sjöar), mångfalden av arter (växter, djur, svampar och mikroorganismer) samt den genetiska variationen inom arter. Tillsammans bidrar dessa nivåer till naturens komplexitet och hur ekosystem fungerar. En hög biologisk mångfald stärker ekosystemens stabilitet eftersom flera arter kan utföra liknande funktioner, vilket gör naturen mer motståndskraftig mot förändringar (ibid).

I denna uppsats används termen *gräsmatta* för det som enligt svenska riktlinjer kallas *bruksgräsmatta* (Ignatieva 2017). Enligt källan delar svenska nationella riktlinjer in gräsytor i fyra typer: prydnadsgräsmatta, bruksgräsmatta, högt gräs och äng. De skiljer sig främst åt i gräshöjd, klippningsintensitet och funktion. Högt gräs kräver klippning 2–5 gånger per säsong, medan bruksgräsmattor klippas betydligt oftare, 12–20 gånger per säsong beroende på väderförhållanden (ibid). Bruksgräsmattor är slitstarka och tål frekvent användning, och har en önskad gräshöjd på cirka 4–10 cm. Prydnadsgräsmattor ska klippas 18–25 gånger per säsong och hålls i stället mellan 2,5–6 cm. I Sverige är rödsvingel (*Festuca rubra*), rödven (*Agrostis capillaris*), engelskt rajgräs (*Lolium perenne*), timotej (*Phleum pratense*) och ängsgröe (*Poa pratensis*) vanligast i bruksgräsmattor (ibid).

Ett annat centralt begrepp i studien är *park* och *parkmiljö*. I denna uppsats avses med park en offentlig grönyta i urbana miljöer som planeras och förvaltas för rekreation, aktiviteter och naturupplevelser (Lunds kommun 2020). För att belysa olika skalor och funktioner inom stadens grönstruktur berörs olika urbana kontexter: *stadspark*, *kvarterspark* och *grönstråk*. Dessa används som analytiska exempel i studiens diskussion.

Stadsparker är generellt större parker med betydelse för hela staden. Enligt Sarhan et al. (2016) är de storskaliga och naturfokuserade och utformas för att möta samhällets rekreationsbehov. Detta inkluderar både hälsa och välbefinnande genom kontakt med natur, social gemenskap och meningsfull fritid genom tillgång till aktiviteter. Parkerna kan innehålla olika faciliteter som idrottsplaner, kulturplatser och evenemangsytor, samtidigt som de fyller viktiga ekologiska funktioner genom att fungera som stadens ”lungor” som förbättrar kvaliteten på luft, vatten och klimat (ibid).

En *kvarterspark* är en bostadsnära park som i första hand riktar sig till de närboende (Sarhan et al. 2016). Den ligger vanligtvis inom gångavstånd från bostäder, och trots att den ofta är betydligt mindre än stadsparken inrymmer kvartersparkerna både passiv och aktiv rekreation. Passiv rekreation kan tolkas som att vistas i miljön för avkoppling och social samvaro snarare än rörelse, medan aktiv rekreation till exempel kan vara lekplatser, promenad- och cykelstråk eller andra mer organiserade aktivitetsytor där människor rör sig och är fysiskt aktiva. Författaren menar att dessa olika ytor måste fördelas jämnt i en kvarterspark (ibid).

Utöver detta ingår även *grönstråk* i stadens grönstruktur. Grönstråk är linjära och ofta sammanhängande grönområden som ingår i ett nätverk av landskap och är planerade för flera funktioner samtidigt (Horte & Eisenman 2020). I urbana miljöer fungerar de som gröna korridorer eller linjära parker som kopplar samman grönområden, underlättar aktivt resande som gång och cykling samt möjliggör rörelse för människor, djur, växter och vatten. Enligt Horte och Eisenman (2020) bidrar grönstråk därigenom till att minska landskapsfragmentering och stärka den ekologiska och sociala sammanhållningen i staden.

Designstrategier används i detta arbete som ett begrepp för att beskriva konceptuella och rumsliga riktlinjer som översätter analyser av platsens ekologiska, sociala och rumsliga förutsättningar till konkreta vägledande idéer för utformningen. Strategierna fungerar som ett stöd i designprocessen och hjälper till att strukturera och motivera de val som görs i den slutliga utformningen.

1.3 Syfte och mål

Syftet med arbetet är att analysera hur gräsmattor i urbana parkmiljöer kan omgestaltas för att öka ekologisk hållbarhet, samt hur denna omgestaltning kan utformas för att samtidigt uppnå social acceptans och således bidra till social hållbarhet. Studien fokuserar särskilt på hur olika vegetationstyper och designstrategier kan kombineras och anpassas till olika urbana kontexter, samt vilka målkonflikter och avvägningar som uppstår mellan ekologiska och sociala värden. Målet med arbetet är att identifiera och analysera relevanta vegetationstyper och designstrategier, samt att utveckla ett kunskapsunderlag som kan fungera som stöd för platsanpassad utformning av urbana parkmiljöer som bidrar till både ekologisk och social hållbarhet.

1.4 Frågeställning

Hur kan gräsmattor omgestaltas i urbana parkmiljöer, och vilka möjligheter och begränsningar innebär dessa designförslag ur ett hållbarhetsperspektiv?

Delfrågor:

Vilka vegetationstyper kan fungera som alternativ till gräsmattor för att öka den biologiska mångfalden?

Vilka designstrategier kan användas för att omgestalta gräsmattor, och hur påverkar dessa upplevelse, användning och förvaltning av platsen?

1.5 Material och metod

Arbetet undersöker alternativ till gräsmattor genom litteraturstudier. Inledningsvis granskas relevant litteratur för att belysa hur gräsmattor har etablerats som norm i stadslandskapet och vilka problem som är förknippade med utbredningen av dessa. Materialet till denna litteraturstudie utgörs framför allt av vetenskapliga artiklar. Dessa hämtas genom databassökningar med sökord som exempelvis *lawn alternative*, *lawn public acceptance*, *landscape preference and urban parks* och *lawn biodiversity*. Parallellt studeras forskning och rapporter kring alternativa vegetationstyper såsom lågväxande örtblandningar och slåtterängar. Fokus riktas till deras egenskaper och hur de påverkar ekologiska värden, användbarhet och upplevelse. Materialet består av vetenskapliga artiklar, facklitteratur samt rapporter och riktlinjer från kommuner och myndigheter. Sökord som används är bland annat *lawn design strategies*, *urban lawn biodiversity* och *urban meadow design*.

För att effektivisera sökandet och urvalet av relevanta källor används AI som ett stödverktyg. I detta arbete används tjänsten LM Notes, en AI-baserad plattform för sammanfattning av PDF-filer, för att snabbt bearbeta och överblicka större mängder text. Detta gör det möjligt att effektivt identifiera relevanta artiklar och rapporter samt sälla bort material som inte är direkt kopplat till studiens frågeställningar. Abstract har använts som en initial guide för att bedöma källornas relevans, och AI har därefter bidragit till att ytterligare effektivisera urvalet. Men det slutliga urvalet baserades på manuell bedömning, och den faktiska läsningen, bedömningen av innehåll, och de analytiska slutsatserna har genomförts helt av författaren. AI har på inget sätt dragit slutsatser eller ersatt den kritiska granskning som ligger till grund för arbetet.

För att analysera innehållet från litteraturstudien genomförs en kvalitativ innehållsanalys, där litteratur och rapporter kategoriseras utifrån vegetationstyper och designstrategier. Utvalda exempel på alternativa växtval jämförs med fokus på ekologiska och sociala effekter samt påverkan på användning och upplevelse. Analysen sker genom att identifiera likheter och skillnader mellan olika vegetationstyper och strategier, samt genom att reflektera över deras möjligheter och begränsningar utifrån de frågor som formulerats i studien.

Studien bygger på en kvalitativ litteraturbaserad metod, vilket möjliggör en bred och teoretiskt förankrad analys av alternativa markvegetationer och designstrategier. Metoden ger god överblick över aktuellt forskningsläge och internationella perspektiv, men innebär samtidigt en begränsning i form av avsaknad av empiriskt material från specifika platser eller användarstudier. Många internationella studier, till exempel från USA eller Storbritannien, är genomförda under andra klimatförhållanden, markförhållanden och kulturella normer, vilket kan begränsa deras relevans för svenska urbana miljöer. Viss svensk forskning och riktlinjer framkommer, men även om svenska rapporter och riktlinjer från exempelvis Boverket, Naturvårdsverket och Naturskyddsföreningen ger lokal kontext, verkar de bygga mer på erfarenheter och rekommendationer snarare än systematiskt forskningsunderlag.

Således har studien främst kunnat identifiera övergripande mönster, möjligheter och begränsningar i litteraturen snarare än att fastställa hur olika vegetationstyper och designstrategier fungerar i specifika svenska parkmiljöer. Resultaten bör därför tolkas som analytiska och vägledande snarare än direkt generaliserbara till alla urbana sammanhang.

1.6 Avgränsning

Studien är avgränsad till urbana parkmiljöer i Sverige och fokuserar på ekologisk och social hållbarhet, vilket innebär att ekonomiska aspekter inte analyseras i detalj. Urvalet av vegetationstyper begränsas till marktäckande vegetationer som örter och gräs. Analysen av mark omfattar främst plan eller lätt kuperad mark, och lokala variationer i topografi, mikroklimat och hydrologi behandlas endast generellt utifrån litteratur. Skötsel- och förvaltningsaspekter behandlas på en övergripande nivå, utan att innefatta detaljerade skötselplaner eller resursberäkningar. Lokala markförhållanden, mikroklimat och hydrologi analyseras inte platsspecifikt utan diskuteras generellt. Studien fokuserar på allmänhetens acceptans i bred bemärkelse och särskiljer inte mellan specifika användargrupper. Fallstudier övervägdes, men på grund av tidsbegränsning och växtsäsongens påverkan baseras analysen på litteratur och dokumenterade exempel. Arbetet syftar inte till en uttömmande genomgång av alla alternativ till gräsmatta, utan till att analysera representativa exempel som belyser möjligheter och begränsningar med olika gestaltungsstrategier.

2. Alternativ till gräsmatta

Kapitlet presenterar ett urval av alternativa markvegetationer som valts utifrån deras ekologiska, estetiska och funktionella potential i urbana miljöer. Dessa typer representerar olika strategier för att ersätta eller komplettera gräsmatta, med varierande grad av biologisk mångfald, skötselbehov, rekreativ funktion och social acceptans. Tillsammans visar de bredden av möjliga lösningar och tydliggör att omställningen från gräsmatta inte är en enhetlig åtgärd, utan ett spektrum av platsanpassade alternativ.

2.1 Slätteräng

En slätteräng är en artrik vegetationstyp som tillhandahåller flera viktiga ekosystemtjänster, däribland främjande av biologisk mångfald och pollinatörer, samt stärkande av kulturhistoriska värden (Boverket 2021). Slätterängar är särskilt lämpade för näringsfattiga, väl-dränerade jordar i soliga lägen (Arvidsson et al. 2017). Ängens skötsel begränsas till slåtter en gång per år, vilket medför ett lägre underhållsbehov än gräsmattor (Persson & Smith 2014). Enligt Ignatieva (2017) är prästkrage (*Leucanthemum vulgare*), gulmåra (*Galium verum*), blåklint (*Centaurea scabiosa*), svartklint (*Centaurea nigra*), äkta johannesört (*Hypericum perforatum*), åkervädd (*Knautia arvensis*), röllika (*Achillea millefolium*), gökblomster (*Lychnis flos-cuculi*), brudbröd (*Filipendula vulgaris*) och gullviva (*Primula veris*) bland de vanligaste arterna i svenska ängar (se figur 1).

Figur 1. Slätteräng (Stöckel u.å.) CC0.

För att etablera ängsvegetation anpassad till lokala klimat- och markförhållanden används platsanpassade fröblandningar. Ett exempel på detta är kommersiella aktörer som erbjuder fröblandningar baserade på svenskt insamlat eller odlat växtmaterial, där artvalet anpassas efter miljötyper såsom torräng, fuktäng eller skuggäng (Pratensis u.å.). Etableringen sker vanligen genom direktsådd, men kan kompletteras med plantering av ängsplanter för att påskynda etableringen eller säkerställa förekomsten av specifika arter. En central aspekt i denna typ av arbetssätt är möjligheten att anpassa fröblandningar efter platsens jordmån, fuktförhållanden och solexponering, vilket ger flexibilitet i planering och genomförande.

En alternativ etableringsmetod som förekommer i branschsammanhang är användning av färdigodlade ängsmattor, vilka möjliggör en snabb etablering av ängslik vegetation (VegTech u.å.c). Dessa mattor består av en sammansättning av svenska örtartade växter och gräs, odlade i ett cirka 3–4 cm tjockt jordlager förstärkt med ett nät av kokosfibrer. Genom att variera artkompositionen kan sådana system anpassas till olika ståndortsförhållanden. Metoden kan vara relevant i situationer där omedelbar visuell effekt eller snabb marktäckning eftersträvas (Ignatieva 2017).

I Växjö kommun har den kommunala grönyteskötseln aktivt omformat tidigare kortklippta gräsmattor till ängslandskap för att gynna biologisk mångfald (Naturvårdsverket 2024). Projektet, som inleddes 2018, utgick från en inventering av gräsmattor där områden med låg näringsnivå, befintlig växtmångfald och begränsad användning valdes ut för omställning. Genom sådd och plantering av ängsväxter lyckades kommunen omforma befintliga gräsmattor, vilket resulterat i att ängsmarken växt till sammanlagt 30 hektar i stadsmiljön (ibid).

Ur ett hållbarhetsperspektiv bidrar slätterängar till ökad biologisk mångfald, minskat resursutnyttjande och reducerat klimatavtryck. Därutöver tillför de estetiska, sociala och kulturhistoriska kvaliteter som stärker parkmiljöns upplevelsevärden (Arvidsson et al. 2017). Omgestaltning från gräsmatta till äng kan ske genom att markens näringsinnehåll gradvis utarmas, exempelvis genom att ta bort översta jordlagret och tillsätta mager jord, samt regelbundet slå och avlägsna växtmaterial (Runeson 2020). Omvandlingen av näringsrika gräsytor till fungerande ängsmiljöer kan dock ta mellan fem och tio år, och under de inledande åren är blomningen begränsad, vilket kan skapa ett intryck av en försummad miljö (Ignatieva 2017). Den långsamma etableringen av ängsarter innebär att förvaltaren behöver balansera estetiska förväntningar med ekologiska mål, vilket kräver strategisk planering och tålamod.

Mottagandet hos parkbesökare utgör också en central aspekt och utmaning, då hög och tät vegetation kan uppfattas som ”stötkig” (Arvidsson et al. 2017; Norton

et al. 2019). Dessutom har ängar en begränsad funktion för rekreativa aktiviteter under växtsäsongen, vilket påverkar deras användbarhet i urbana parkmiljöer (Ignatieva, 2017). Slätterängen erbjuder alltså hög biologisk och kulturell nytta, men dess begränsade rekreativa funktion under blomningsperioden kräver kompletterande aktivitetsytor i parken.

2.2 Ettårig blomsterplantering

Till skillnad från slätterängen innehåller den ettåriga blomsterplanteringen i stället annueller, ettåriga åkerogräs (se figur 2). Detta växtval är lämpligt för ytor som är näringsrika, öppna, plana samt lätta att bearbeta (Runesson 2020). De annuella blomstertyorna kan bestå av både inhemska och exotiska växter, bland vilka kornvallmo (*Papaver rhoeas*), blåklint (*Centaurea cyanus*), klätt (*Agrostemma githago*), åkerkulla (*Anthemis arvensis*), gullkrage (*Chrysanthemum segetum*), sömntuta (*Eschscholzia californica*), lin (*Linum usitatissimum*), tigeröga (*Coreopsis tinctoria*) och ringblomma (*Calendula officinalis*) är vanligast (Ignatieva 2017).

Figur 2. Ettårig blomsterplantering innehållande kornvallmo (*Papaver rhoeas*) och blåklint (*Centaurea cyanus*) (Nilsson 2016) CC BY-SA 2.0.

De fröblandningar som marknadsförs för snabb blomning i Sverige från kommersiella aktörer består av så kallade ”blomsteråkerfrö”, som exempelvis klätt (*Agrostemma githago*), åkerkulla (*Anthemis arvensis*), blåklint (*Centaurea cyanus*), jordrök (*Fumaria officinalis*), gullkrage (*Glebionis segetum*), kornvallmo (*Papaver rhoeas*) och rågvallmo (*Papaver dubium*) (VegTech u.å.b; Pratensis u.å.). Dessa arter kännetecknas av att de blommar redan under första

växtsäsongen efter sådd, vilket ger en omedelbar visuell effekt. Eftersom arterna är ettåriga kräver långsiktig bibehållen blomning årlig markstörning, exempelvis genom harvning eller grävning, alternativt återkommande omsådd varje säsong (VegTech u.å.b).

Dessa aspekter belyser både Ignatieva (2017) och Arvidsson et al. (2017) då begränsningar och möjligheter med ettåriga blomsterplanteringar diskuteras. Båda källorna påpekar det höga estetiska värdet, men påtalar samtidigt nackdelen med att behöva så om ytan varje år. Arvidsson et al. (2017) nämner dessutom att det ekologiska värdet anses vara lägre i årliga blomsterplanteringar i jämförelse med ängar innehållande fleråriga växter.

Detta innebär möjligtvis att den ettåriga blomsterplanteringen snarare kan förstås som en temporär eller strategisk lösning, än som en långsiktigt självbärande vegetationstyp. Ur ett designperspektiv framstår den därmed vara särskilt relevant i sammanhang där snabb visuell effekt, pedagogisk funktion eller successiv omställning eftersträvas, men mindre lämplig där ambitionen är att skapa stabila och långsiktigt robusta vegetationssystem med hög biologisk mångfald över tid.

2.3 Förvildad gräsmatta

Enligt Ignatieva (2017) kan en befintlig gräsmatta som redan innehåller örter omvandlas till en förvildad gräsmatta genom att sänka klippfrekvensen och tillåta att befintliga örter sprider sig. Som visas i figur 3 blir ytan således en gräsmatta med högt gräs och inblandning av spontan vegetation som endast klipps enstaka gånger per år. Denna markyta har högre biologisk mångfald än en konventionell gräsmatta, dock har den lägre estetiska och ekologiska värden jämfört med en slätteräng (Runeson 2020). Den spontana vegetationen kräver dock ingen etableringsskötsel eller långsiktig skötsel utöver klippning eftersom den är maximalt lokalt anpassad till platsen (ibid). Enligt Dushkova & Ignatieva (2025) klipps en förvildad gräsmatta vanligtvis bara en eller två gånger per säsong.

De vanligaste arterna i förvildade gräsmattor i Sverige utgörs av en blandning av högt gräs och örter (Ignatieva 2017). Bland gräsarterna dominerar timotej (*Phleum pratense*), rödsvingel (*Festuca rubra*), rödven (*Agrostis capillaris*), ängsgröe (*Poa pratensis*) och hundäxing (*Dactylis glomerata*). Vanliga örter är rödklöver (*Trifolium pratense*), vitklöver (*Trifolium repens*), svartkämpar (*Plantago lanceolata*), käringtand (*Lotus corniculatus*), humlelusern (*Medicago lupulina*), röllika (*Achillea millefolium*) och hundkäv (*Anthriscus sylvestris*) (ibid).

Figur 3. Förvildad gräsmatta: gräs med inblandning av exempelvis maskros (*Taraxacum officinale*) och vitklöver (*Trifolium repens*) (Couleur 2017) CC0.

2.4 Örtmatta

En örtmatta, även kallad *tapestry lawn*, är en gräsfri markyta bestående av lågvuxna och hårdiga perenna arter (Smith 2019). Den bildar en tät, blommande och mattliknande yta (se figur 4) som enligt Boverket (2021) tål ett visst slitage, vilket möjliggör lättare rekreation. Skötselbehovet är lågt; örtmattor behöver vanligtvis endast klippas ett fåtal gånger per säsong (se figur 5), eftersom de valda arterna inte växer lika högt som gräsmattor (Smith 2019). För att säkerställa snabb etablering och ett ogräsfritt resultat rekommenderar författaren en kombination av frösådd och plantering av pluggplantor. Trots detta är det svårt att helt eliminera gräsinslag på sikt, eftersom gräsarter generellt har högre konkurrensförmåga än lågväxande örter (Ignatieva 2017). Detta riskerar att förändra örtmattans artsammansättning över tid och därmed även dess ekologiska och estetiska funktioner.

En välprövad typ av örtmatta är klövermattor (*Trifolium spp.*), som kan öka biologisk mångfald i urbana miljöer samtidigt som de är robusta och tål viss belastning (Ignatieva et al. 2025). Smith (2019) framhåller timjanmattor, ofta baserade på baktimjan (*Thymus praecox*), som en välprövad örtmatta. Detta återfinns även i svensk kontext hos företaget *VegTech*, nämnt som ”perenmatta”, där de förespråkar en jämn mix av sorterna *Thymus praecox* 'Albiflorus' (Vita blommor), *Thymus praecox* 'Pseudolanuginosus' (Rosa blommor samt grågröna blad) och *Thymus praecox* 'Coccineus' (Rödvioletta blommor) (VegTech u.å.a).

Figur 4. Örtmatta i Avondale Park London (Solstice2015 2014) CC BY-SA 4.0.

Figur 5. Nyklippt örtmatta (Solstice2015 2011) CC BY-SA 4.0.

Örtmattor har visat sig vara mer torktåliga än gräsmattor, vilket gör dem särskilt relevanta i klimat med ökande extremväder. Historiska exempel visar detta tydligt: under den stora torkan i Storbritannien 1976 vissnade gräsmattor, medan örtmattor, med arter som vitklöver (*Trifolium repens*), käringtand (*Lotus corniculatus*), brunört (*Prunella vulgaris*) och tusensköna (*Bellis perennis*), behöll grönskan (Smith 2019). Författaren belyser att det är möjligt att skapa en motståndskraftig och långsiktigt funktionell örtmatta genom att kombinera perenna arter med olika ekologiska egenskaper, vilket skapar en dynamisk struktur där vissa arter kan kompensera när andra sviktar. Sådana örtmattor kan i Sverige enligt Ignatieva (2017) innehålla: Backnejlika (*Dianthus deltoides*), gulmåra (*Galium verum*), sommarfibbla (*Leontodon hispidus*), rödkämpar (*Plantago media*) och svartkämpar (*Plantago lanceolata*). Olika typer av örtmattor kan dessutom anpassas efter lokala jord- och ljusförhållanden, vilket gör konceptet flexibelt och platsanpassningsbart (Smith 2019).

Ignatieva (2017) pekar på att mer forskning krävs kring slitagetålighet och dynamik. Även om det är möjligt att gå på en örtmatta belyser författaren även att örtmattor kan skapa en viss mental barriär då människor undviker att gå eller sitta på dem för att inte ”skada de vackra blommorna” (ibid). Detta innebär att örtmattan riskerar att fungera mer som ett visuellt och ekologiskt inslag än som ett faktisk rekreativt rum, vilket kan skapa en oförenlighet mellan designintention och faktisk användning.

3. Allmänhetens preferenser

Övergången från gräsmattor till alternativa vegetationstyper i urbana parker innebär både betydande möjligheter och utmaningar, där ekologiska, sociala och funktionella aspekter behöver vägas mot varandra (tabell 1). I detta sammanhang kan allmänhetens preferenser betraktas både som en möjlighet och en begränsning. Samtidigt som människors upplevelser och förväntningar kan påverka acceptansen för mer artrika vegetationstyper, kan de också bidra till att lyfta kvaliteter som stärker parkernas rekreativa och estetiska värden.

En av de mest uppenbara ekologiska fördelarna med alternativa markvegetationer är att de främjar biologisk mångfald och bidrar till viktiga ekosystemtjänster, såsom pollinering och klimatreglering (Boverket 2021; Arvidsson et al. 2017). Ökad artrikedom kan dessutom förbättra parkernas kapacitet att stödja mental återhämtning. Viss forskning visar att de positiva psykologiska effekterna av naturvistelse förstärks i takt med att den biologiska mångfalden ökar (Hofmann et al. 2012). Det finns även ett positivt samband mellan biologisk mångfald och människors preferenser för landskap; människor tenderar att uppskatta artrika miljöer även om de inte direkt reflekterar över mångfalden (ibid).

Hofmann et al. (2012) belyser studier som visar att allmänheten nästan är lika skickliga som experter på att bedöma graden av biologisk mångfald i ett område. Trots detta prioriteras artrikedom lägre när människor väljer sina favoritplatser; skötsel, funktion och design väger tyngre (ibid). Hög vegetation begränsar möjligheten till aktiviteter som sport och lek, och dessutom skapar de gynnsamma förhållanden för fästingar, myggor och gnagare, vilket påverkar allmänhetens godtagande för alternativa växtval (Paudel & States 2023).

Invånare tenderar generellt att föredra formella parker, då dessa upplevs som ordnade och välskötta, medan mer vildvuxna områden kan uppfattas som oorganiserade eller försummade (Hofmann et al. 2012). För att människor ska acceptera de alternativa växtvalen krävs en grundläggande nivå av skötsel som signalerar omsorg, samt tydlig fysisk tillgänglighet (Paudel & States 2023). Hofmann et al. (2012) belyser både den fysiska tillgängligheten, möjlighet att gå in i området, och den visuella tillgängligheten, alltså sikten i området. Slutsatsen som dras är att båda är lika betydelsefulla: stigar och öppningar signalerar mänsklig närvaro och skötsel, medan god sikt gör miljön mer läsbar och trygg (ibid).

Utifrån den forskning som presenterats ovan kan det tolkas som att artrika och mer naturlika miljöer kan bidra till både ekologiska värden och positiva upplevelser, men att deras acceptans i hög grad påverkas av hur de gestaltas, sköts

och integreras i parkens funktioner. Analysen tyder på att faktorer som ordning, tillgänglighet och tydliga signaler om skötsel spelar en större roll för människors upplevelser än den biologiska mångfalden i sig. Detta innebär att omgestaltningen inte enbart handlar om att införa en lämplig vegetationstyp, utan också om hur denna vegetation presenteras och organiseras i landskapet.

Tabellen redovisar en jämförande översikt av ekologiska, sociala, estetiska och funktionella möjligheter respektive begränsningar för slåtteräng, ettårig blomsterplantering, förvildad gräsmatta och örtmatta. Sammanställningen baseras på författarens egen syntes och tolkning av resultaten från litteraturstudien och utgör ett analytiskt underlag för diskussionen om hållbar omgestaltung av gräsmattor i urbana parkmiljöer.

Tabell 1. Sammanställning av möjligheter och begränsningar hos alternativa vegetationstyper i urbana parkmiljöer.

	Möjligheter	Begränsningar
Slåtteräng	+ Mycket hög biologisk mångfald + Låg skötsel (slåtter 1 gång/år) + Starka estetiska och kulturhistoriska värden	– Lång etableringstid – Begränsad blomning initialt – Kan upplevas ”stökig” – Låg rekreativ funktion
Ettårig blomsterplantering	+ Omedelbar blomning + Hög visuell attraktionskraft + Enkel att anlägga	– Kräver omsådd varje år – Lågt långsiktigt ekologiskt värde
Förvildad gräsmatta	+ Mycket låg skötsel + Billigast + Mycket enkel att införa + Lokalt anpassad vegetation	– Lägre estetiskt värde – Lägre ekologiskt värde – Kan uppfattas ”ovårdad”
Örtmatta	+ Låg skötsel + Viss slitagetålighet för rekreation + Estetiskt och ekologiskt värde	– Kräver kompetens för artsammansättning – Risk för mental ”barriär” – Risk för gräsinträngning

4. Designstrategier

Kapitlet samlar de övergripande strategier som visar hur alternativa markvegetationer kan integreras i gestaltning och förvaltning. Genom funktionell zoner, anpassad skötsel, vegetationsdynamik och kommunikation tydliggörs hur ekologiska värden kan förenas med användarvänlighet och acceptans.

4.1 Funktionell zoner

Ett centralt förslag från flertalet experter är att frånga designförslag där gräsmattan används som en generisk yta i offentliga parker och i stället välja markvegetation utifrån specifika funktioner (Ignatieva et al. 2017). Enligt Ignatieva et al. (2025) beror acceptansen av alternativa vegetationsytor på var de placeras och vad de används till. I gestaltungsförslag menar Persson & Smith (2014) att det är fördelaktigt att kombinera intensivt skötta ytor med lågintensiva områden för att främja en dynamisk och funktionellt varierad plats. De tar upp exempel som att behålla kortklippt gräsmatta för ytor som designas för aktiviteter som bollspel, medan omgivande ytor kan vara ängsvegetation.

Enligt Norton et al. (2019) blir det lättare för allmänheten att godkänna alternativ till gräsmattor genom att designa aktivitetszoner där de funktionella behoven fortfarande tillgodoses på platsen. Kombinationen av intensiva och lågintensiva ytor verkar då stödja både biologisk mångfald och social legitimitet, vilket visar att funktionell planering är avgörande för omgestaltningen av alternativa markvegetationer. Ignatieva et al. (2025) delar denna syn och påpekar att det inte finns ett alternativ till gräsmattor för aktivitetsytor eftersom inget alternativ uppnår samma mjukhet och slittålighet. Källorna pekar på en forskningslucka: behovet av att identifiera växter med samma hållbarhet som det norra halvklotets slitstarka grässvål.

4.2 Skötselstrategier

4.2.1 Tecken på omsorg

Designstrategin “cues to care” (tecken på omsorg) utgår från insikten att människors upplevelse av stadens grönområden i hög grad formas av kulturella normer kring ordning och skötsel (Dushkova & Ignatieva 2025). En kortklippt gräsmatta fungerar i många sammanhang som en stark symbol för kontroll, trygghet och omhändertagande, vilket kan göra alternativa, mer naturliga vegetationstyper svåra att acceptera. När ytor avviker från detta ideal –

exempelvis genom högre gräs eller ängsvegetation – riskerar de att uppfattas som ovårdade snarare än medvetet gestaltade (ibid).

Mot denna bakgrund framhålls *cues to care* som en effektiv metod för att överbrygga klyftan mellan ekologiska ambitioner och allmänhetens estetiska förväntningar (Dushkova & Ignatieva 2025). Strategin innebär att mer vildvuxna eller artrika miljöer kompletteras med tydliga visuella signaler som kommunicerar avsiktlig skötsel. Det kan handla om klippta och skarpt definierade kanter, inramningar, eller tydligt markerade gångstråk genom högre vegetation såsom äng (se figur 5). Sådana element hjälper besökaren att förstå att platsens uttryck är ett aktivt designval snarare än ett resultat av bristande underhåll, vilket i sin tur ökar toleransen för ett mer ”vilt” uttryck (Norton et al. 2019).

Figur 6. Principskiss över klippta gångstråk i högre vegetation som visuella ”tecken på omsorg” [Illustration].

Medan stadsplanerare personligen kan föredra naturlika områden med låg tillgänglighet, visar studier att allmänheten kräver en miniminivå av underhåll och fysisk tillgänglighet i för att uppskatta parker (Hofmann et al. 2012). I svenska städer har *tecken på omsorg* visat sig vara särskilt effektivt för att introducera artrika ängar som ett alternativ till gräsmatta (Ignatieva et al. 2025). I dessa förslag menar författarna att allmänheten tycks känna sig tryggare med att en yta får ”växa fritt” om en liten del av den välbekanta klippta ytan behålls som kant. *Cues to care* visar på så sätt hur estetiska detaljer kan fungera som strategiska verktyg och kommunikativ strategi för att öka uppskattningen av ekologiskt värdefulla ytor.

4.2.2 Klippfrekvens

Högvuxna ängsytor är generellt inte populära bland allmänheten, ännu mindre under vintermånaderna (Norton et al. 2019). Dock visar forskning enligt källan att artrikedomen ökar signifikant i områden med hög vegetation under vintern. Experiment visar exempelvis att medelhöga ytor som klippts i september rymmer lika få ryggradslösa djur som regelbundet klippta ytor, medan ytor klippta först i februari hyser flest individer (ibid). Detta understryker vikten av att bibehålla hög vegetation över vintern för att stödja dessa samhällen.

Även Smith (2019) beskriver hur anpassning av slätter efter växternas fenologi (blomnings- och frösättningscykler) avgörande för att gynna önskade arter och styra den ekologiska utvecklingen. Enligt källan visar studier att slätter i juli kan öka artrikedomen i samhällen dominerade av fleråriga örter, medan slätter i september minskar perenn biomassa och gynnar etablering av ettåriga arter inför nästa säsong. Runeson (2020) håller med om att skötselåtgärder kan användas som en designstrategi för att styra vegetationsutvecklingen. Exempelvis beskriver källan hur skapandet av öppna jordfläckar genom mekanisk störning möjliggör föryngring och självspridning av ängsarter.

I stället för att ersätta gräsmattor med en enda typ av vegetation, framhåller Norton et al. (2019) fördelarna med en mosaik av ytor med varierande höjd och artrikedom. Olika organismer har olika behov: vissa gynnas av medelhög vegetation under hösten, medan högväxta ytor fungerar som avgörande övervintringsplatser för insekter. Genom att erbjuda denna variation inom en plats, eller över ett nätverk av platser, är det möjligt att stödja en betydligt större artrikedom än med enhetlig skötsel (ibid). Dessutom skapar mosaikens variation en visuellt intressant och medvetet designad plats.

Även Paudel & States (2023) beskriver mosaikförvaltning, men betonar vikten av att förvaltningen blir som en succesiv omställning genom kontinuerliga skötselinsatser snarare än en genomgripande och omedelbar omvandling. Genom denna metod kan vissa ytor fortsatt hållas kortklippta för aktivitet och rekreation, samtidigt som riktade åtgärder genomförs för att stärka den biologiska mångfalden. Författarna betonar vikten av en långsiktig omställning för att bidra till mer hållbara miljöer, utan att deras funktion går förlorad eller att förändringen möter starkt motstånd från allmänheten.

4.3 Vegetationsdynamik

4.3.1 Färgens betydelse

Att omgestalta gräsmattor genom vegetationsdynamik innebär att vegetation inte betraktas som ett statiskt ytskikt, utan som ett föränderligt system där ekologiska processer, skötselstrategier och sociala tolkningar samverkar över tid (Hao et al. 2024). En central strategi från författarna är att prioritera färg som estetisk drivkraft i omgestaltningen. Färgrikedom i vegetation har visat sig ha en betydligt starkare påverkan på människors preferenser och mentala återhämtning än både vegetationsstruktur och artrikedom. Färgrikedom påverkade preferensen 2,55 gånger mer än de andra faktorerna (ibid). Denna bild delar Özer & Baris (2013) som beskriver att färg är den mest betydelsefulla faktorn för hur växter uppfattas, det värderas högre än andra egenskaper såsom doft, storlek, form och textur.

Genom att tillföra blommande växter och säsongsvariation i färg kan biologiskt värdefulla miljöer göras mer visuellt attraktiva och accepterade (Hao et al. 2024). Detta innebär att ekologiskt rika gräsytor med stora färginslag, såsom artrika örtmattor eller blommande gräsmarker, kan uppfattas som estetiskt tilltalande snarare än ”ovårdade”.

Studien poängterar dock att vegetationsdynamik som strategi inte bygger på att maximera alla former av variation samtidigt. När färgrikedom, rumslig variation och artrikedom ökar parallellt i för hög grad uppstår en effekt där miljön riskerar att upplevas som rörig och överväldigande (Hao et al. 2024). Studien visar att öppna ytor med låg strukturell komplexitet men hög artrikedom och stor färgvariation kan rankas mycket högt för stressreduktion. Här fungerar den enkla rumsliga strukturen av låg till medelhög vegetation som en stabil bas som gör att hög biologisk och visuell variation kan upplevas som stimulerande snarare än överväldigande.

4.3.2 Fröblandning

Valet av fröblandning framträder som en central designstrategi för både ekologisk funktion och långsiktig hållbarhet. Enligt Runeson (2020) bör fröblandningar vara specialanpassade efter platsens förutsättningar, såsom skugga, fuktighet och markens kemiska sammansättning. Dessa specialanpassade lösningar har tidigare nämnts och går att anpassa till svensk kontext från företag som exempelvis VegTech och Pratensis (VegTech u.å.b; Pratensis u.å.).

Persson & Smith (2014) problematiserar dock användningen av dessa standardiserade fröblandningar och förespråkar i stället ännu mer skraddarsydda lösningar baserade på lokalt insamlat växtmaterial. De menar att insamling av hö från mycket närliggande platser både stärker den lokala faunan och säkerställer genetisk anpassning till lokala klimat- och markförhållanden, vilket ökar sannolikheten för att vegetationen blir självbärande över tid. Ett exempel på detta återfinns i Bulltofta i Malmö, där ängsvegetation har etablerats genom ”hömetoden” (Boverket 2019). Artrikt hö från ett närliggande grönområde har spridits över ytan, vilket möjliggjort naturlig fröspridning av lokalt anpassade arter. Etableringen bedömdes som mycket framgångsrik, där cirka 70% av arterna från ursprungsmaterialet återfanns i de nyanlagda ängarna (ibid).

Flera källor betonar även vikten av att prioritera inhemska arter framför exotiska. Persson & Smith (2014) samt Smith (2019) framhåller att inhemska arter är mer gynnsamma för lokala ekologiska förhållanden och reducerar risken för invasiv spridning. Smith (2019) framhåller dessutom betydelsen av att kombinera olika livsformer i frömixen, såsom ettåriga (annueller), tvååriga (bienner) och fleråriga (perenner). Ettåriga arter fungerar som skyddsgröda genom snabb etablering och

blomning, medan fleråriga arter skapar långsiktig stabilitet i vegetationssystemet (ibid).

Runeson (2020) betonar också vikten av att blanda olika livsformer, men fokuserar särskilt på de visuella kvaliteter som frömixen kan erbjuda. Eftersom blomningen hos fleråriga arter är begränsad under de första etableringsåren rekommenderas insådd av ettåriga arter för att skapa tidig visuell attraktionskraft. De ettåriga arterna blommar under den första vegetationssäsongen och skapar omedelbar blomningseffekt, medan de fleråriga arterna ges tid att etablera sig strukturellt och ekologiskt, för att därefter successivt dominera vegetationen från och med den andra säsongen (ibid). Denna strategi lyfts även fram av Pratensis (u.å), som erbjuder ängsfröblandningar där blomsteråkerfrö (anueller) tillsätts för att säkerställa blomning redan första året.

Sammantaget framträder fröblandningen inte enbart som ett tekniskt val, utan som en strategisk designkomponent som styr både biodiversitet, estetiskt uttryck och platsens långsiktiga förvaltningsbehov.

4.4 Kommunikation och pedagogik

Enligt Norton et al. (2019) spelar information till allmänheten en avgörande roll för att öka uppskattningen av alternativa markvegetationer. En effektiv kommunikation anses vara nyckeln till att överbrygga klyftan mellan ekologisk nytta och estetiska preferenser. Norton et al. (2019) påstår att människor är mer benägna att uppskatta alternativen om de får information om dess fördelar för den biologiska mångfalden. Förslagsvis ska kommunikationen ske genom skyltning på platsen. Detta hjälper till att förklara att det rör sig om en medveten ekologisk satsning snarare än bristande underhåll (ibid).

Enligt Arvidsson et al. (2017) fungerar de alternativa strategierna också som pedagogiska visningsmiljöer för skolor och boende i närheten av parker. Strategierna blir då ett sätt för allmänheten att få lära sig mer om ekosystemtjänster och naturvård. Även Ignatieva et al. (2025) beskriver dessa pedagogiska miljöer och benämner dem som ”demonstrationsplatser” där det är möjligt att demonstrera klimatanpassade alternativ och visa att dessa är lika vackra och funktionella som tidigare gestaltning. Pedagogiska inslag kan därmed öka acceptansen och skapar engagemang för ekologiska processer, vilket visar att information kan vara lika viktig som själva vegetationen.

Barnes (2022) framhåller också att urbana miljöer kan fungera som pedagogiska resurser genom att förmedla kunskap om urbana ekosystem, pollinerings betydelse och sambandet mellan livsmiljöer och biologisk mångfald. Författaren utvecklar detta genom att skilja mellan formellt och informellt lärande, där det

formella lärandet sker genom strukturerad undervisning, medan det informella uppstår i vardagliga möten med naturen. Det senare kan exempelvis ske under en promenad eller genom iakttagelser från bostaden, när människor uppmärksammar platsens föränderliga processer såsom blomning och årstidsvariation.

Genom att integrera alternativa vegetationstyper med tydlig kommunikation, pedagogiska inslag och en medveten gestaltungsintention skapas förutsättningar för både ekologisk funktion och social acceptans. Strategin visar att ekologisk omställning kan genomföras i samspel med användbarhet och social förankring, snarare än i konflikt med dem. Därigenom stärks både platsens funktionella kvaliteter och dess långsiktiga acceptans i det urbana landskapet.

5. Diskussion

Denna studie har undersökt hur gräsmattor i urbana parker kan omgestaltas för att bidra till ökad ekologisk hållbarhet samtidigt som parkernas sociala funktioner och allmänhetens acceptans bibehålls. Resultaten visar att alternativa vegetationstyper kan skapa betydande ekologiska värden, bland annat genom att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Samtidigt framträder flera målkonflikter, särskilt kopplade till rekreation, trygghet och användbarhet. Omgestaltning av gräsmattor kan därför inte enbart förstås som en ekologisk åtgärd, utan behöver även relateras till parkernas sociala och funktionella roller i staden. I följande avsnitt diskuteras studiens resultat utifrån arbetets syfte och frågeställningar: vilka växter som kan fungera som alternativ till gräsmattor, hur gräsmattor kan omgestaltas genom olika designstrategier och vilka möjligheter och begränsningar dessa innebär, samt hur lämpligheten av olika vegetationstyper och designstrategier kan variera mellan olika urbana parktyper.

5.1 Hur kan gräsmattor omgestaltas?

I tabell 1 framträder en sammanfattande bild av både möjligheter och begränsningar hos de alternativa vegetationstyper som identifierats i litteraturen. Sammantaget visar resultaten att inget enskilt alternativ fullt ut kan ersätta gräsmattans funktion i urbana parker. Konsekvensen av detta blir att frågan om gräsmattans omgestaltning i stället handlar om hur den kan kompletteras och omfördelas i parklandskapet. Detta medför i praktiken att vegetationstyper behöver anpassas efter platsens funktion, användning och rumsliga sammanhang. Detta pekar mot att valet av markvegetation i sig inte är tillräckligt för att skapa socialt hållbara parkmiljöer, utan alternativen behöver utformas med genomtänkta designstrategier som tydliggör deras funktion och intentioner för besökare.

Att omgestalta gräsmattor innebär i praktiken att parkens ytor behöver organiseras strategiskt. Utifrån resultatet i litteraturstudien framstår funktionell zoneringsom en särskilt relevant metod för detta. Genom att differentiera parkens ytor efter användningsintensitet blir det möjligt att kombinera rekreativa funktioner med ekologiska mål (Ignatieva et al. 2017). Detta innebär att intensivt använda ytor fortsatt kan domineras av kortklippt gräs, medan andra delar av parken ges möjlighet att utveckla mer artrika vegetationstyper. Samtidigt är en sådan uppdelning inte helt oproblematiserad. Användningen av parkmiljöer kan vara svår att förutse och kan förändras över tid, vilket innebär att tydliga funktionszoner i praktiken kan komma att användas på andra sätt än de ursprungligen planerats för. Det finns även en risk att ekologiskt värdefulla vegetationstyper främst placeras i

parkens perifera eller mindre använda delar, vilket kan begränsa deras synlighet och därmed deras pedagogiska och upplevelsemässiga potential.

En möjlig strategi för att hantera dessa utmaningar är att arbeta med en successiv omställning. Gradvisa förändringar kan ge besökare möjlighet att vänja sig vid nya uttryck och successivt utveckla en förståelse för parkens ekologiska funktioner (Paudel & States 2023; Barnes 2022). På så sätt kan zoneringsfunktionen fungera mer flexibelt och anpassas över tid i takt med att parkens användning och besökarnas förväntningar förändras. Kommunikation, pedagogik och skyltning kan här fungera som viktiga verktyg och komplement för att förklara förändringen och öka förståelsen för parkens ekologiska funktioner.

I tabell 1 går det också att urskilja att slåtterängen erbjuder högst ekologiskt värde genom artrikedom och habitatfunktion, men samtidigt att den kräver en lång etableringstid (Boverket 2021; Ignatieva 2017). Dess höga vegetation och långa etableringstid innebär att den i begränsad utsträckning kan användas för rekreation under växtperioden. Konsekvensen av detta blir att slåtterängen sällan framstår som ett realistiskt alternativ i parkens mest intensivt använda ytor. I stället framstår den som särskilt lämplig i lågintensiva delar av parker, exempelvis i ytterzoner, slänter eller längs gröna stråk där ekologiska värden kan prioriteras utan att konkurrera med rekreativa funktioner.

Samtidigt är denna placering inte nödvändigtvis självklar. Genom designstrategier som "cues to care" kan även mer naturliga vegetationstyper ges en tydligare gestaltning och därmed uppfattas som avsiktliga snarare än försummade (Norton et al. 2019; Dushkova & Ignatieva 2025). Klippta kanter, gångstråk eller tydliga rumsliga avgränsningar kan signalera skötsel och omsorg, vilket i sin tur kan öka acceptansen för hög vegetation. Detta öppnar för möjligheten att slåtterängar skulle kunna integreras även i mer centrala parkmiljöer, förutsatt att de gestaltas med grund i en funktionell zonering och att de designas på ett sätt som gör deras funktion begriplig för besökare.

Skötselstrategier framstår i detta sammanhang som minst lika viktiga som själva växtvalet. Klippfrekvens och slåtter påverkar i hög grad vilken ekologisk funktion en vegetation utvecklar över tid (Smith 2019). Exempelvis kan en sen vinterklippning i februari gynna många övervintrande organismer (Norton et al. 2019), medan en klippning under olika delar av växtsäsongen kan påverka balansen mellan ettåriga och fleråriga arter (Smith 2019). Detta innebär att skötsel inte enbart bör betraktas som ett efterföljande underhåll av den färdiga miljön, utan som något som aktivt behöver planeras redan i designskedet, eftersom valet av skötselstrategi påverkar hur platsen uppfattas, vilka arter som gynnas och hur vegetationen utvecklas över tid.

Till skillnad från slätterängen erbjuder den ettåriga blomsterplanteringen en omedelbar visuell effekt och upplevs som attraktiv på grund av sin starka färgprakt (Arvidson et al. 2017; Ignatieva 2017). Detta innebär att den kan spela en viktig roll i parkens mest synliga och representativa delar, där estetisk upplevelse prioriteras. Samtidigt bidrar den i begränsad utsträckning till långsiktiga ekologiska funktioner (Arvidsson et al. 2017). En möjlig tolkning är därför att blomsterplanteringen snarare bör förstås som ett komplement till mer ekologiskt värdefulla vegetationstyper, snarare än som ett alternativ till dem. Med detta som bakgrund kan blomsterplanteringar exempelvis placeras i anslutning till entréer, vistelseytor eller längs gångstråk där de blir synliga och lättillgängliga för besökare. Genom att placera färgstarka blomsterplanteringar i anslutning till mer naturliga miljöer kan de också fungera som en slags visuell introduktion till parkens ekologiska ambitioner. På så sätt kan estetiska kvaliteter användas strategiskt för att öka acceptansen för mer komplexa och mindre ordnade vegetationstyper.

Den förvildade gräsmattan framstår som ett mellanting mellan äng och gräsmatta. Den uppnår dock inte samma estetiska uttryck och blomningskvalitet i jämförelse med de andra alternativen (Runeson 2020). Eftersom färg och blomning har visat sig spela en avgörande roll för människors acceptans av alternativa vegetationstyper (Hao et al. 2024; Özer & Baris 2013) kan detta innebära att förvildade gräsmattor riskerar att uppfattas som mindre attraktiva ur ett visuellt perspektiv. Samtidigt kan deras låga kostnad och enkla skötsel (Runeson 2020) göra dem till ett realistiskt alternativ i situationer där ekonomiska resurser är begränsade. Detta illustrerar en viktig aspekt av parkförvaltning: ekologiskt ambitiösa lösningar måste balanseras mot praktiska och ekonomiska förutsättningar.

Örtmattan framstår i detta sammanhang som en mer balanserad mellanform mellan äng och gräsmatta. Den kombinerar ett relativt rikt blomningsuttryck med en viss tålighet mot slitage, vilket gör den särskilt intressant i parkmiljöer där både ekologiska och sociala värden behöver tillgodoseas (Boverket 2021; Smith 2019). Samtidigt kan dess mer naturliga uttryck skapa det som beskrivs som en ”mental barriär”, där människor undviker att beträda ytor som upplevs som ekologiskt värdefulla och känsliga (Ignatieva 2017). I praktiken kan detta leda till att en vegetationstyp som faktiskt tål viss användning ändå används i mindre utsträckning än vad den är avsedd för. I detta sammanhang skulle kommunikation och skyltning kunna bli avgörande för att signalera att ytan är tillgänglig och avsedd för vistelse.

5.2 Lämplighet utifrån urban kontext

Det finns flera faktorer som påverkar hur alternativa vegetationstyper kan anpassas till olika urbana kontexter, där parktypens skala, funktion och sociala förutsättningar avgör vilka strategier som är möjliga och lämpliga. I praktiken möter planerare olika urbana situationer där omgestaltning av gräsmattor kräver olika strategier. Detta kan tydliggöras genom att diskutera tre typer av parkmiljöer: kvarterspark, grönstråk och stadspark, vilka representerar olika plats-specifika kontexter och designmässiga utmaningar. Skillnader mellan dessa parkmiljöer kan förstås som variationer i användningsintensitet, trygghetskrav och ekologisk potential, vilket påverkar vilka vegetationstyper och designstrategier som är lämpliga.

I kvartersparken, som präglas av mindre skala, närhet till bostäder och hög närvaro, blir aspekter som trygghet, tillgänglighet och plats för lek och vardagsaktivitet särskilt centrala. Ytorna behöver här stödja informell användning, spontan lek och interaktion, samtidigt som de inte får skapa visuella barriärer eller upplevd otrygghet. Småskaliga ängsytor, örtmattor och blommande vegetation skulle sannolikt fungera väl i denna kontext för att öka biologisk mångfald, men kräver tydliga tecken på omsorg såsom klippta kanter, gångstråk och inramningar för att signalera skötsel och intention. I denna parkmiljö blir den sociala dimensionen troligen mer styrande än den ekologiska, vilket möjligtvis medför att ekologiska ambitioner måste integreras försiktigt för att uppnå acceptans. Samtidigt kan detta skapa en målkonflikt: om ängsytor begränsas för att inte störa social användning, riskerar de ekologiska värdena att bli marginella. Denna balans mellan acceptans och ekologiskt värde visar tydligt att implementeringen måste ske gradvis och med tydlig kommunikation till besökare.

I ett grönstråk förändras förutsättningarna. Här är den linjära strukturen, kopplingen mellan stadsdelar och funktionen som rörelsestråk och ekologisk korridor centrala. De viktigaste aspekterna blir i stället sammanhängande gröna miljöer, ekologiska samband, tydliga rörelsemönster och upplevd trygghet. Här kan vegetationen möjligtvis tillåtas vara högre, mer varierad och ekologiskt komplex än i kvartersparken, eftersom användningen i mindre grad präglas av intensiv rekreation och lek. Dock finns även här en potentiell målkonflikt: hög vegetation kan upplevas som otrygg eller hindra orienterbarhet, vilket kan minska besökarnas upplevelse av trygghet (Hofmann et al. 2012). Därav måste öppna siktlinjer, tydliga gång- och cykelstråk samt strategiskt placerade vistelseytor säkerställa trygghet och orienterbarhet. I denna kontext blir sannolikt funktionell

zonering ett centralt verktyg, där ekologiskt rika ytor kan kombineras med öppna siktlinjer och tydliga stråk.

Stadsparken, med sin större skala och mångfunktionella karaktär, introducerar ytterligare komplexitet. Här samexisterar rekreation, evenemang, sport, vardagsvistelse, identitetsskapande funktioner och ekologiska värden inom samma rumsliga struktur. Den större skalan skapar utrymme för tydligare zonindelning, där olika vegetationstyper kan ges distinkta roller: intensiva gräsytor för aktivitet och evenemang, ekologiskt rika ängsytor för biologisk mångfald och örtmattor för rekreation och vistelse. Det är i denna typ av park som kommunikation, pedagogik och rumslig hierarki blir avgörande: besökare behöver kunna tolka parkens olika funktioner och förstå varför vissa ytor är tillgängliga för aktivitet medan andra är mer ekologiskt inriktade. Stadsparken framstår därmed som den parktyp som erbjuder störst potential för att integrera ekologiska värden i större skala, men också som den kontext som kräver mest strategisk planering, samordning och långsiktig styrning.

5.3 Forskningsluckor och framtida forskningsbehov

Forskningsluckor framträder tydligt när det gäller empiriska studier av användares upplevelse och sociala acceptans av alternativa vegetationstyper i svenska städer. Få studier har systematiskt undersökt hur urbana ängar eller lågväxande örtblandningar påverkar användarbeteenden, trygghet och rekreation i en svensk kontext. Även långsiktiga ekologiska effekter, såsom pollinatörers framgång eller mikroklimatpåverkan i olika svenska klimatzoner, är relativt outredda. Detta indikerar behovet av kompletterande fältstudier och användarundersökningar som kan validera och lokalanpassa resultaten från litteraturen.

För framtida forskning finns därför ett behov av empiriska studier som undersöker hur alternativa vegetationstyper fungerar i praktiken inom olika typer av urbana parker. Särskilt relevant är studier som kombinerar ekologiska mätningar med analyser av hur parkbesökare upplever och använder dessa miljöer över tid. Samtidigt finns stora möjligheter för landskapsarkitektur och stadsplanering att vidareutveckla strategier som integrerar biologisk mångfald i urbana parkmiljöer. Genom fortsatt forskning, experimentella projekt och långsiktig uppföljning kan kunskapen om hur ekologiska och sociala värden kan förenas i stadens gröna rum fördjupas.

5.4 Slutsats

Denna studie har undersökt hur gräsmattor i urbana parker kan omgestaltas för att bidra till ökad ekologisk hållbarhet utan att förlora sina sociala funktioner och allmänhetens acceptans. En central slutsats är att alternativa vegetationstyper ännu inte kan ersätta gräsmattans funktion i urbana parker. I stället framstår de främst som kompletterande element, där olika vegetationstyper kan användas strategiskt beroende på platsens funktion, användningsgrad och skala. Funktionell zonerings framstår i detta sammanhang som en särskilt viktig strategi, eftersom den möjliggör en kombination av intensiva rekreationsytor och ekologiskt rika vegetationstyper inom samma parkmiljö. Detta, tillsammans med gradvis implementering verkar vara en framgångsrik strategi eftersom det ger besökare möjlighet att vänja sig vid nya uttryck och förstå parkens ekologiska funktioner.

Studien visar även att etablering och skötsel är avgörande för hur alternativa vegetationstyper uppfattas och används. Hömetoden kan tolkas som den främsta strategin för att etablera äng och en kombination av olika livsformer (ettåriga och fleråriga arter) ger både ekologisk stabilitet och visuellt tilltalande resultat. Resultaten pekar även på betydelsen av en mosaik av olika vegetationstyper inom parkmiljöer. Genom att kombinera vegetation med varierande höjd, struktur och skötselintensitet kan både ekologiska och sociala värden stärkas samtidigt. En sådan variation skapar fler livsmiljöer för olika arter samtidigt som den ger besökare möjlighet att använda parken på olika sätt. Designstrategier såsom tydliga strukturer, klippta kanter, gångstråk, pedagogik och kommunikation kan bidra till att öka förståelsen för mer naturlika vegetationstyper och därigenom stärka deras sociala acceptans.

Studien leder till slutsatsen att dessa strategier också måste förstås i relation till olika urbana kontexter. Lämpligheten för alternativa vegetationstyper varierar tydligt mellan kvartersparker, grönstråk och stadsparker, där sociala krav, trygghet, ekologisk potential och användningsintensitet styr hur vegetationen kan utformas. I kvartersparker dominerar behovet av tydlighet, tillgänglighet och social funktion, vilket begränsar utrymmet för mer naturlika vegetationstyper. I grönstråk blir balans mellan ekologisk funktion och upplevd trygghet centralt, medan stadsparker erbjuder störst möjligheter till rumslig zonerings och integrering av både ekologiska och sociala värden. Detta understryker att omgestaltning av gräsmattor måste vara starkt platsanpassad.

Slutligen understryker resultaten vikten av att varje förändring kommuniceras som ett medvetet designval – det är först när besökare uppfattar förändringen som avsiktlig och genomtänkt som ekologiska ambitioner kan förenas med social legitimitet. Sammantaget pekar resultaten mot att omgestaltningen av urbana gräsmattor bör förstås som en balansakt mellan ekologiska och sociala värden, där

framgångsrika lösningar kräver platsanpassad planering, tydlig gestaltning och långsiktig förvaltning. Studien visar att vidare forskning av urbana grönmiljöer med alternativa vegetationstyper är beroende av mer platsbaserad och empiriskt förankrad kunskap. För att kunna omsätta ekologiska ambitioner i praktiken krävs en djupare förståelse för hur dessa miljöer fungerar i samspel mellan ekologiska funktioner och social användning över tid. Detta är avgörande för att kunna utveckla hållbara designstrategier som är anpassade till svenska urbana kontexter.

Referenser

- Atalay, H. & Gülersoy, N. Z. (2023). Developing Social Sustainability Criteria and Indicators in Urban Planning: A Holistic and Integrated Perspective. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*. 11(1), 1-23. <https://doi.org/10.15320/ICONARP.2023.230>
- Arvidsson, V., Bernmark, A., Jägerhök, T., Linde, H. & Wijkmark, J. (2017). *Urbana ängsmarker*. (WRL-rapport 2017-10-01). White Arkitekter. https://whitearkitekter.com/se/wp-content/uploads/sites/3/2018/06/Slutrapport_WRL_2016-25_Att-anl%C3%A4gga-urbana-artrika-%C3%A4ngsmarker.pdf
- Barnes, M.R. (2022). Urban lawns as nature-based learning spaces. *Ecopsychology*. 14(2), 92-100. <https://doi.org/10.1089/eco.2021.0025>
- Boverket (2019). Exempel på urbana ängar. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/praktiken/mangfald/vegetationsytor/angar/> [Hämtad 2026-02-09]
- Boverket (2021). Urbana öppna vegetationsytor. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/praktiken/mangfald/vegetationsytor/> [2026-01-28]
- Dushkova, D., & Ignatieva, M. (2025). Rethinking Urban Lawns: Rewilding and Other Nature-Based Alternatives. *Diversity*. 17(12), 830. <https://doi.org/10.3390/d17120830>
- Han, X., Burton, O.R., Sternudd, C. & Li, D. (2013). Public attitudes about urban lawns: Social opportunities provided by urban lawns in Lund, Sweden. International Academic Workshop on Social Science (IAW-SC 2013). *Atlantis Press*. 1046–1054. <https://doi.org/10.2991/iaw-sc.2013.242>
- Hofmann, M., Westermann, J.R., Kowarik, I. & van der Meer, E. (2012). Perceptions of parks and urban derelict land by landscape planners and residents. *Urban Forestry & Urban Greening*. 11(3), 303-312. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2012.04.001>
- Horte, O.S. & Eisenman, T.S. (2020). Urban Greenways: A Systematic Review and Typology. *Land*. 9(2), 40. <https://doi.org/10.3390/land9020040>
- Ignatieva, M. (2017). *En handbok – Alternativ till gräsmatta i Sverige: från teori till praktik*. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet. https://pub.epsilon.slu.se/14520/11/ignatieva_m_170831_1.pdf

- Ignatieva, M., Eriksson, F., Eriksson, T., Berg, P. & Hedblom, M. (2017). The lawn as a social and cultural phenomenon in Sweden. *Urban Forestry & Urban Greening*. 21, 213-223. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.12.006>
- Ignatieva, M., Hughes, M., Mofrad, F., & Cabanek, A. (2025). Challenging the Norm of Lawns in Public Urban Green Space: Insights from Expert Designers, Turf Growers and Managers. *Land*. 14(9), 1814. <https://doi.org/10.3390/land14091814>
- Lunds kommun (2020). *Grönprogram för Lunds kommun*. Lunds kommun. <https://lund.se/download/18.e1547eb18b862850149d9a/1699276248195/Gr%C3%B6nprogram.pdf> [2026-03-05]
- Naturvårdsverket (2024) *Gräsmattor blir ängar som gynnar vilda pollinatörer*. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/pollinering/goda-exempel/grasmattor-blir-angar-som-gynnar-vilda-pollinatorer/> [2026-02-24]
- Naturvårdsverket (u.å.). *Vad är biologisk mångfald?* <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/biologisk-mangfald/vad-ar-biologisk-mangfald/> [2026-04-09]
- Northrop, R. B. & Connor, A. N. (2013). *Ecological Sustainability: Understanding Complex Issues*. Boca Raton: CRC Press.
- Norton, B. A., Bending, G. D., Clark, R., Corstanje, R., Dunnett, N., Evans, K. L., Grafius, D. R., Gravestock, E., Grice, S. M., Harris, J. A., Hilton, S., Hoyle, H., Lim, E., Mercer, T. G., Pawlett, M., Pescott, O. L., Richards, J. P., Southon, G. E. & Warren, P. H. (2019) Urban meadows as an alternative to short mown grassland: effects of composition and height on biodiversity. *Ecological Applications*. 29(6), e01946. <https://doi.org/10.1002/eap.1946>
- Paudel, S. & States, S.L. (2023). Urban green spaces and sustainability: Exploring the ecosystem services and disservices of grassy lawns versus floral meadows. *Urban Forestry & Urban Greening*. 84, 127932. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2023.127932>
- Persson, A.S. & Smith, H.G. (2014). *Biologisk mångfald i urbana miljöer – förutsättningar, fördelar och förvaltning*. (CEC Syntes Nr 02). Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet. https://www.cec.lu.se/sv/sites/cec.lu.se.sv/files/urban_biodiversitet_final_20140515_lagupplöst.pdf
- Pratensis (u.å.) *Ängsfröblandningar*. <https://pratensis.se/produktkategori/angsfroblandningar/> [2026-02-24]
- Runeson, M. (2020). *Från gräsytor till ängar – En praktisk handledning för kommuner och andra med stora grönytor i urbana miljöer*. Naturskyddsföreningen.

https://cdn.naturskyddsforeningen.se/uploads/2021/05/11102924/fran_grasytor_till_angar_2020_07_06.pdf

Sarhan, A., Farghaly, Y. & Elsayed, R. (2016). Measures and attributes for sustainability of parks. *Procedia Environmental Sciences*. 34, 453–460.

<https://doi.org/10.1016/j.proenv.2016.04.040>

Smith, L. (2019). *Tapestry lawns: Freed from grass and full of flowers*. Boca Raton: CRC Press/Taylor & Francis.

VegTech (u.å.) *Timjan (mix)*. <https://vegtech.se/produkt/perennmatta-timjan> [2026-02-24]

VegTech (u.å.) *Ängsfrö 6801-Blomsteråkerfrö*. <https://vegtech.se/produkt/angsfro-6801> [2026-02-24]

VegTech (u.å.) *Ängsmatta*. <https://vegtech.se/produktkategorier/markmiljo/angsmatta> [2026-02-24]

Viola, P., Olivadese, M., Minelli, A. (2025). Turfgrass Through Time: Historical Uses, Cultural Values, and Sustainability Transitions. *Agronomy*. 15(5), 1095.

<https://doi.org/10.3390/agronomy15051095>

Özer, B. & Baris, M. E. (2013). Landscape Design and Park Users Preferences. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 82, 604–607.

<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.06.317>

Figurförteckning

- Figur 1. Stöckel, A. (u.å.). *Vildblommor blommor äng*. [fotografi]. Public domain pictures. <https://www.publicdomainpictures.net/se/view-image.php?image=483893&picture=vildblommor-blommor-ang> [2026-04-16] CC0.
- Figur 2. Nilsson, S. (2016). *Poppies and cornflowers (Explore 2016-06-09)*. [fotografi]. Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Poppies_and_cornflowers_%28Explore_2016-06-09%29_-_Flickr_-_Infomastern.jpg [2026-03-05] CC BY-SA 2.0.
- Figur 3. Couleur (2017). *flower, flora, lawn, meadow, nature, summer, field, green grass*. [fotografi]. Pixnio. <https://pixnio.com/nature-landscapes/meadows/flower-flora-lawn-meadow-nature-summer-field-green-grass> [2026-02-19] CC0.
- Figur 4. Solstice2015 (2014). *Tapestry lawn at Avondale Park Summer*. [fotografi]. Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tapestry_lawn_at_Avondale_Park_Summer.jpg [2026-02-19] CC BY-SA 4.0.
- Figur 5. Solstice2015 (2011). *Tapestry lawn freshly mown*. [fotografi]. Wikimedia Commons. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tapestry_lawn_freshly_mown.JPG [2026-02-19] CC BY-SA 4.0.
- Figur 6. Illustration av författaren [2026].

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Linnea Norrman har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.